

Rantalehdon maa on multavaa, minkä vuoksi rannan kasvillisuus on rehevää ja linnusto rikas. Tiheiköissä piileskelevät, väritykseltään vaatimattomat linnut syövät lehdon ja rantapensaikon hyönteisiä ja löytävät monikerroksisesta kasvillisuudesta hyviä pesimäpaikkoja. Pensaikossa pesii mm. **pensaskerttu**, **punavarpunen**, **lehtokerttu** ja **satakieli**. Suomessa pesivien pensaikkolintujen määrä on 1940-luvulta alkaen kaksikymmenkerttaistunut. Pensaikot ovat lisääntyneet, kun metsälaidunnus ja niittytalous ovat loppuneet.

Illan hämärässä voi rantapensaikoista kuulla laulutaiturointia, jossa päällimmäisenä kuuluu satakielen näppäilyt, huilut ja särinät. Satakielen lisäksi laulaa myös **luhtakerttunen**, **viitakerttunen** sekä **pensassirkkalintu**. Luhta- ja viitakerttunen ovat mastarilaulajia, jotka toistelevat sekä omia että muilta lajeilta lainattuja sävelkuvioita. Viitakerttunen on uudistulokas (1930-luvulta) ja levittäytynyt kaakosta eteläiseen Suomeen. Pensassirkkalinnun yksitoikkoinen sirinä voi kuulua taukoamatta tuntikausia lämpimässä kesäyössä.

Pensaikkojen runsain laji on päiväaktiivinen **pensaskerttu**, joka on helppo tuntea nopeatempoisesta, hieman karkeasta laulusta, joka päättyy usein pensaikon päällä tapahtuvaan laululentoon. **Punavarpunen** viihtyy kosteikkojen reunamien puoliavoimilla rehevillä pensaikkoalueilla. Luolalanjärven pohjoispään pensaikkoreunus on lajille tyypillistä elinympäristöä, jossa pesii vuosittain useita pareja.

Pensaikon mestarilaulajat

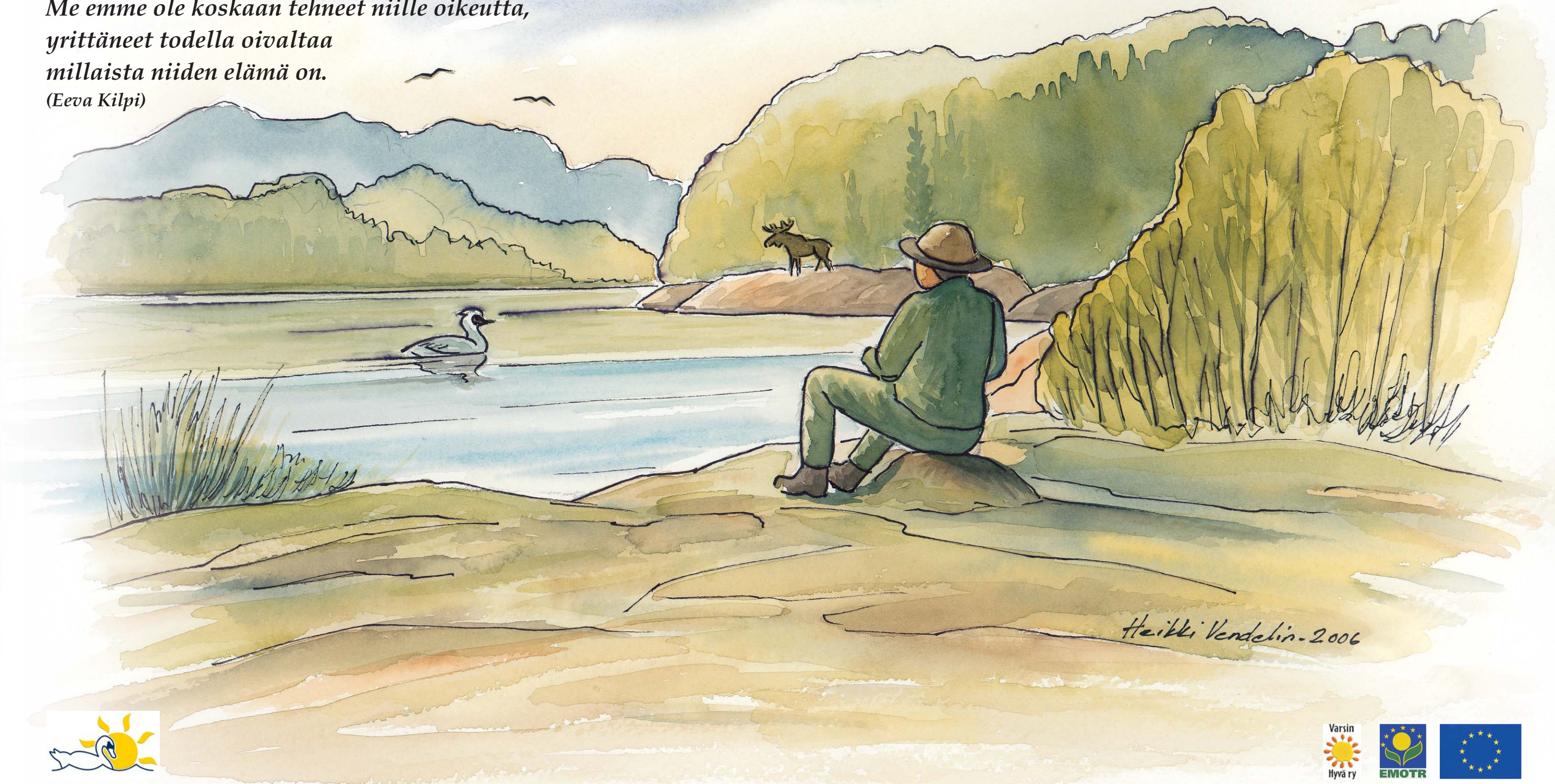

Luonnon arvot

*Kun vain katsoo ja on hiljaa
ymmärtää vähitellen kaikkien mielen, tajuaa
mitä puut haluavat sanoa....*

*Oppii lukemaan eläinten liikkeitä, katseita....
Me emme ole koskaan tehneet niille oikeutta,
yrittäneet todella oivaltaa
millaista niiden elämä on.*

(Eeva Kilpi)

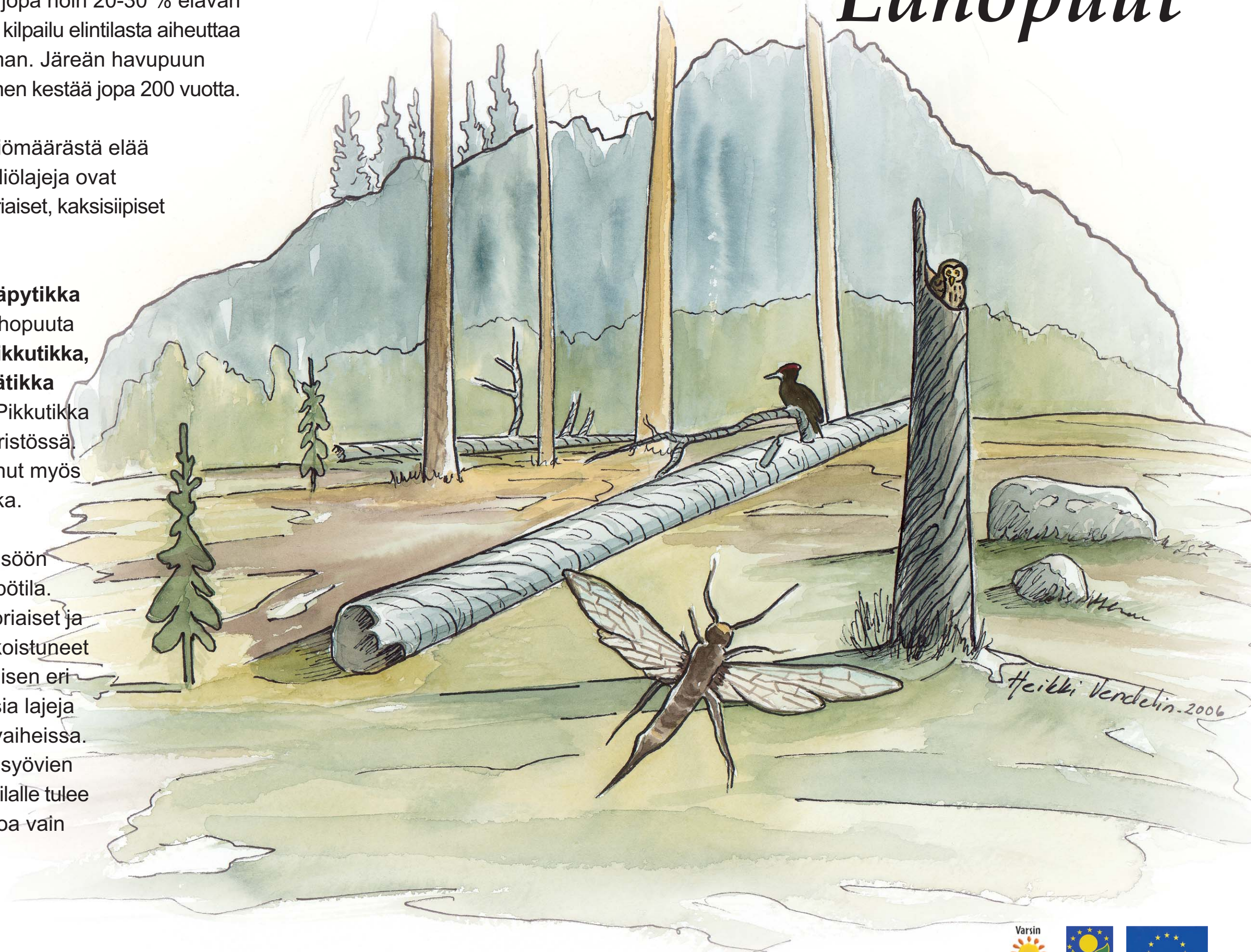
Lahopuut

Luonnontilaisessa pohjoisessa havumetsässä on paljon kuollutta lahopuuta, jopa noin 20-30 % elävän puuston määrästä. Puuston kilpailu elintilasta aiheuttaa heikompien puiden kuoleman. Järeän havupuun rungon täydellinen lahoaminen kestää jopa 200 vuotta.

Jopa neljännes metsien eliömäärästä elää lahopuun varassa. Näitä eliölajeja ovat suursienet, punkit, kovakuoriaiset, kaksisiipiset ja pistiäiset.

Myös monet linnut, mm. **käpytikka** ja **palokärki**, tarvitsevat lahopuuta pesiäkseen sen koloissa. **Pikkutikka**, **pohjantikka** ja **valkoselkätikka** syövät lahopuiden eliöitä. Pikkutikka pesii Luolalanjärven ympäristössä. Rantametsissä on talvehtinut myös uhanalainen valkoselkätikka.

Lahoavan rungon eliöyhteisöön vaikuttavat kosteus ja lämpötila. Lahopuulla elävät kovakuoriaiset ja kääväkkaat ovat usein erikoistuneet tiettyyn puulajiin ja lahoamisen eri vaiheisiin. Eniten harvinaisia lajeja tavataan lahoamisen alkuvaiheissa. Rungon maatuessa puuta syövien eliöiden määrä vähenee ja tilalle tulee lajeja, jotka käyttävät runkoa vain suojanaan.

Pohjois-Suomen pesimälinnustoon kuuluva **uivelo** on koko linnustomme näyttävimpiä lajeja. Laji kuuluu EU:n erityissuojeltuihin lajeihin ja melkoinen osa lajin pienestä maailmankannasta muuttaa Suomen läpi talvialueilleen Pohjanmeren rantamille ja Keski-Eurooppaan.

Koskeloihin kuuluvaa musta-valkoista uivelo-koirasta ei voi sekoittaa mihinkään muuhun lajiin. Naaraat ja nuoret linnut ovat huomattavasti vaatimattomamman näköisiä ja ne tunnistaa mm. ruskeasta päästä ja valkoisista poskista. Uivelot käyttävät ravinnokseen pikkukalaa ja tässä lienee syy miksi kalaisa Luolalanjärvi vetää uiveloita puoleensa. Uivelot syövät myös erilaisia vesien selkärangattomia.

Keväisin uivelot liikkuvat useimmiten pareittain, mutta syksyllä tavallisesti muutaman kymmenen linnun parvissa. Luolalanjärvi on tunnetuimpia lajin syksyisiä kerääntymisalueita Lounais-Suomen alueella ja järvellä on enimmillään oleskellut peräti 130 uiveloä yhden päivän aikana. Lajin syksyiset kerääntymisalueet pysyvät samoina vuodesta toiseen, mutta levähtävien uiveloiden määrä vaihtelee Luolalanjärvelläkin vuodesta toiseen huomattavasti. Ensimmäiset uivelot saapuvat järvelle useimmiten lokakuun alkupuoliskolla ja enimmillään niitä on järvellä juuri ennen jäidentuloa marraskuun alkupuolella. Keväisin uiveloita on järvellä vähän. Tällöin ne liikkuvat usein **telkkien** kanssa.

Uivelo (Mergus albellus)

Heikki Vendelin - 2006

Luolalanjärven kalasto

Luolalanjärven kalalajisto on tyypillistä reheville järville. Järvellä tehdyn koekalastuksen perusteella järven kalalajistoon kuuluu vain viisi lajia, mutta todennäköisesti lajeja elelee järvessä jonkin verran enemmän.

Järven runsaslukuisin kalalaji on **särki**, jonka osuus koko järven kalastosta biomassalla mitaten on 90 prosenttia. Toiseksi runsain kalalaji on **ahven**. Muut koekalastuksissa saadut kalalajit ovat **hauki**, **kymmenpiikki** ja **ruutana**. Koekalastuksen jälkeen Luolalanjärveen on istutettu **kuhaa**, joka viihtyy hyvin sameissa vesissä.

Järven pohjalle kertyy vuosittain melkoinen määrä lahoavaa kasviainesta. Kasviaineksen lahoaminen kuluttaa runsaasti happea. Ankarina talvina, jolloin jääkansi on paksu, happi loppuu helposti järvestä. Talvisen happikadon aikana järven kalakannasta voi kuolla suuri osa.

Yleensä rehevissä ja runsaskalaisissa järvissä särjen ja muidenkin särkikalojen kasvu on hidastunut ja kalat kärsivät tiheän kannan aikana keskinäisestä ravintokilpailusta. Luolalanjärvessä tilanne on päinvastainen, sillä ravintotilanne on erittäin hyvä. Järven särjet ja ahvenet ovat suurikokoisia. Luolalanjärven kalat ovat syömäkelpoisia ja onkiminen on mahdollista lähes kaikkialta järven rantamilta.

Heikki Vendelin - 2006

Katajaketo

Kedot ovat kuivia, hiekkaisten tai kallioisten maiden niittyjä. Niillä kasvaa erityisesti yksi- tai kaksivuotisia kasveja, joiden määrä vaihtelee eri vuosina kesän sateisuuden mukaan. Ketoja on eniten Etelä-Suomessa.

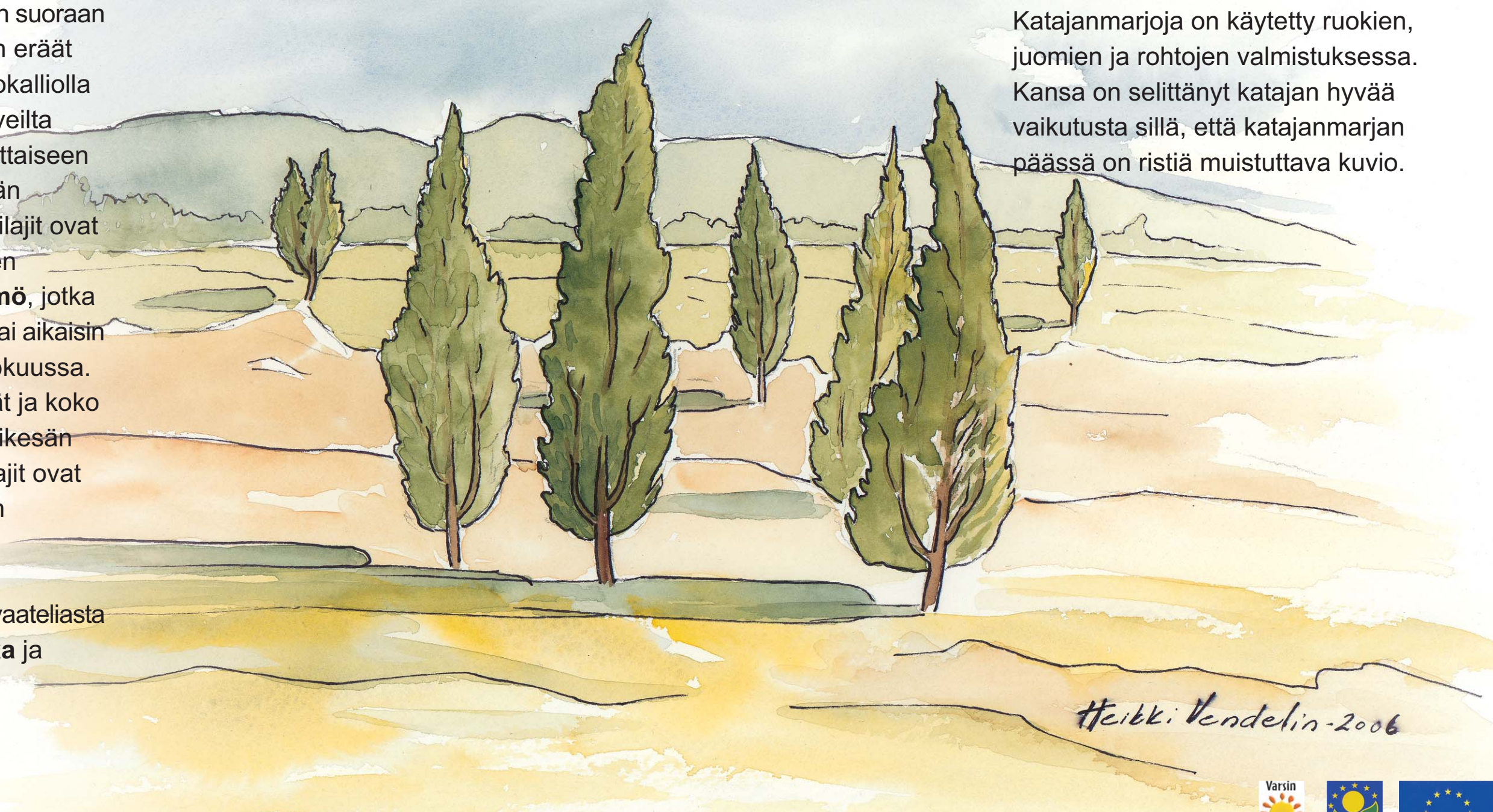
Varsinaisia kalliokasveja ovat lajit, jotka pystyvät kiinnittymään suoraan paljaaseen kallioon, kuten eräät sammal- ja jäkälälajit. Avokalliolla menestyminen vaatii kasveilta sopeutumista ainakin ajoittaiseen veden niukkuuteen. Tämän ongelman eräät ketokasvilajit ovat ratkaisseet eri tavoin kuten **lituruoho** ja **kevätkynsimö**, jotka itävät edellisenä syksynä tai aikaisin keväällä ja kukkivat toukokuussa. Näiden siemenet kypsyvät ja koko kasvi kuihtuu ennen keskikesän kuivakausia. Monet ketolajit ovat taantuneet elinympäristön umpeutumisen vuoksi.

Myös tällä kedolla kasvaa vaateliasta lajistoa kuten **ketoneilikka** ja **sikoangervo**.

Kataja viihtyy niukkaravinteisella ja kuivalla kasvupaikalla ja kasvaa usein kalliokedon reunalla. Katajan pienet ja vahapintaiset neulaset haihduttavat vettä niukasti ja laji on sopeutunut sietämään pitkiä kuivia jaksoja. Kataja tarjoaa tarpeellista suojaa monille kasveille ja ravinto- sekä pesintämahdollisuuksia hyönteisille ja linnuille kuten viherpeipolle ja hempolle.

Kataja kasvaa hitaasti ja on siksi erittäin tiivistä ja sitkeää. Vanha kansa tiesi tämän ominaisuuden ja katajasta tehdyt aidanseipäät kestivätkin pidempään kuin kuusesta tehdyt. Siihen aikaan kun melkein kaikki pöytätarpeet olivat puusta tehtyjä, katajaiset lusikat, kulhot ja tuopit olivat talon emännälle pöytähopeiden veroisia. Ne kestivät pitkään ja tuoksuivat miellyttävästi.

Katajanmarjoja on käytetty ruokien, juomien ja rohtojen valmistuksessa. Kansa on selittänyt katajan hyvää vaikutusta sillä, että katajanmarjan päässä on ristiä muistuttava kuvio.

Heikki Vendelin - 2006

Tervaleppä (*Alnus glutinosa*), jota on kutsuttu myös **rautalepäksi**, on pääasiassa rantojen puu. Lisäksi se viihtyy rehevillä soilla ja puronuomien lehdoissa. Tervaleppä kukkii ennen lehtien puhkeamista huhti-toukokuussa, sillä kukinnot ovat kehittyneet jo pitkälle edellisenä syksynä. Aikainen kukinta on mahdollista, koska hyönteisiä ei pölytykseen tarvita - leppä on tuulipölytteinen. Sukulaisestaan **harmaalepästä** tervalepän erottaa pyöreästä lovikärkisestä lehdestä. Kuori on ruskehtavampi ja halkeilevampi kuin harmaalepällä, jolla kuori on tavallisesti harmahtava ja sileä.

Lepän juuristossa on tyypeä sitovia sädesieniä, joita kutsutaan myös juurinysträbakteereiksi. Sädesienien ansiosta leppä on typen suhteen omavarainen. Koska typensaanti on turvattu, pudottaa leppä lehtensä vihreänä eikä siirrä typpivarantoja syksyllä runkoonsa. Leppien lehtikarike on siksi huomattavasti runsastyyppisempää kuin muiden lehtipuiden.

Leppiä ei aiemmin ole arvostettu käyttöpuuna, sillä niiden puu on pehmeää. Puun kuoresta on saatu kangasvärejä; ruskeaa, punaista ja mustaa. Leppiä käytetään lihan sekä kalan savustamiseen.

Nykyään tervaleppä on suosittu sisustuspuu. Siitä tehdään mm. huonekaluja ja saunan paneeleja. Tervaleppä soveltuu kosteiden paikkojen rakennelmiin, koska se lahoaa hitaasti. ”Köyhän miehen mahonkia” on alettu viljellä sen uuden arvonnousun myötä.

Tervaleppälehto

Heikki Vendelin-2006

Luolalanjärvi ja ihminen

Luolalanjärvi on ollut yhteydessä mereen 1000-luvun jälkipuoliskolla, jonka jälkeen se on kuroutunut merenlahdesta järveksi. Järvi on kooltaan noin 25 hehtaaria, ja järven valuma-alue on vain 2,8 km². Järvi on matala, keskisyvyys on noin 1,6 metriä ja syvin kohta noin 5,3 metriä.

Luolalanjärveen liittyy pitkä ja värikäs kulttuurihistoria. Naantalin kuuluisa kylpylätoiminta alkoi Luolalanjärven rannalta. Vuonna 1722 lääketieteen professori Petter Elfving totesi Luolalanjärven rannalla sijainneen Viluluodon lähteen veden erinomaiset terveydelliset ominaisuudet. "Hienostuneen rikkihappoista" vettä saattoi juoda suuria määriä elimistön rasittumatta. Vedenjuojille rakennettiin suojaksi kaivohuone. Terveysveden juontiin yhdistettiin savihoidot, joihin saatiin hienojakoista savea Luolalanjärven itäpäästä.

Järven pohjoisranta on alavaa peltomaata. Pohjoisrannalla on toiminut emäntä- ja karjatalouskoulu 1940-luvulta alkaen. Järven eteläinen ympäristö kehittyi teollisuusalueeksi 1950- ja 1960-luvuilla.

Järvi ei enää vuosikymmeniin ole ollut luonnontilainen. Luolalanjärven vedenkorkeutta on säännöstelty vuodesta 1953 alkaen. Järven vettä on aiemmin käytetty järven rannalla toimineen sokeritehtaan tarpeisiin. Myös järven rantoja on voimakkaasti muokattu ja osa Armonlaaksontien viereisestä rantaviivasta on täytemaata.

